

อนุสาร

ดมศึกษา

ISSN 0125-2461

ปีที่ 30 ฉบับที่ 316 ตุลาคม 2547

เอกสารเผยแพร่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

- ผลกระทบของการปฏิรูปอุดมศึกษา ต่อสังคมฐานความรู้
- สภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษในประเทศไทย และต่างประเทศ
- ประมวลภาพภารกิจผู้บริหาร

ติดตามอ่านอนุสารอุดมศึกษาออนไลน์ ได้ที่ <http://www.mua.go.th/pr> WEB

อนุสาร

อุดมศึกษา

ISSN 0125-2461

ปีที่ 30 ฉบับที่ 316 ตุลาคม 2547

เอกสารเผยแพร่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เรื่อง

สารบัญ

หน้า

- ผลกระทบของการปฏิรูปอุดมศึกษา ต่อสังคมฐานความรู้ 3
- สภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษในประเทศไทย และต่างประเทศ 13
- ประเมินสภาพภารกิจผู้บริหาร 23

ที่ปรึกษา

รศ.ภาวิช ทองโรจน์
นายสุชาติ เมืองแก้ว
นางสาวจิรณี ตันศิริตวันวงศ์
นายพลลัณฑ์ ไพธิศรีทอง
นายสุเมธ แยมุ่น
นางเน่งน้อย พิวพัฒน์กุล

กองบรรณาธิการ

นางสาวปิยาณี วิริยานนท์
นางปราณี ชื่นอารมณ์
นางสาวสุลลิตรา ภูบุญเจริญไชย
นายเจษฎา วณิชชากร

บรรณาธิการ

นายกฤษณ์กร วงศ์ไทย

ภาพ

นายจรัส เล็กเกาะทวด
นายพรชัย สิทธินันท์

ผู้โฆษณา

นางสาวปิยาณี วิริยานนท์

ศิลปิน

นายอุดมศักดิ์ ศรีแก้ว

เจ้าของ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
โทร. 0-2354-5500-19
โทรสาร. 0-2354-5524-26
www.mu.go.th E-mail : info@mu.go.th

เผยแพร่

นายวิรัตน์ มานะมูติ

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด อาร์ทโปรดเกรส
50 ซ.เพ็ญและเพื่อน ถ.ประชาสงเคราะห์ ดินแดง กรุงเทพฯ

โทร. 0-2247-2560-1

ผลกระทบของการปฏิรูปอุดมศึกษาไทยต่อสังคมฐานความรู้ (Impact of Thai Higher Education Reform on Knowledge Based Society)

โดย... ศาสตราจารย์ วิจิตร ศรีสอ้าน

1. ประเทศไทยในทศวรรษแห่งการปฏิรูป (Decade of Reforms)

โลกยุคใหม่ เป็นโลกที่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งครอบคลุมทั้งประชาคมโลก มีการจัดระเบียบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมใหม่ (New Political, Economic and Social Order) ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องมีความร่วมมือและการแข่งขันสูงภายใต้กติกาการอยู่ร่วมกันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โลกยุคนี้ได้อาศัยความก้าวหน้าของด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology = ICT) เชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ทำให้การเคลื่อนไหลถ่ายเทของข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วถึงและรวดเร็ว จนทำให้รู้สึกเสมือนโลกไร้พรมแดน (Borderless World) ประเทศต่าง ๆ ในประชาคมโลกยุคปัจจุบันจึงเผชิญกับปัญหาที่ท้าทาย (Challenges) หลักร่วมกันสองประการ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลง (Changes) ที่รวดเร็วและการแข่งขัน (Competition) ที่เข้มข้น ซึ่งนับวันจะรุนแรงยิ่งขึ้น

ประเทศต่าง ๆ จะต้องมีการปรับตัวเพื่อเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลง และสร้างขีดความสามารถในการพึ่งตนเองและการแข่งขัน เรื่องของการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “การปฏิรูป” (Reform) จึงเป็นวาระแห่งชาติของประเทศส่วนใหญ่ในประชาคมโลก ประเทศไทยก็ทำไม่ได้มีข้อยกเว้นไม่ในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ดำเนินการปฏิรูปครั้งใหญ่ใน 3 เรื่อง ได้แก่ การปฏิรูปการเมือง (Political Reform) การปฏิรูปการศึกษา (Education Reform) และการปฏิรูประบบราชการ (Bureaucratic Reform)

เรื่องแรก “การปฏิรูปการเมือง” (Political Reform) เพื่อให้การเมืองการปกครองของประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ มีการบริหารบ้านเมืองที่มีเสถียรภาพก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และประเทศชาติ ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่เรียกกันว่า “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ซึ่งยกร่างโดยสภากร่างรัฐธรรมนูญที่ประชาชนเลือก เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540

เรื่องที่สอง “การปฏิรูปการศึกษา” (Education Reform) เป็นผลสืบเนื่องมาจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งมีบทบัญญัติกำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เพื่อจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาระบบวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ถือเป็นกฎหมายแม่บทและเป็นกฎหมายปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ทั้งระบบและครบกระบวนการ

เรื่องที่สาม “การปฏิรูประบบราชการ” (Bureaucratic or Administrative system Reform) เพื่อให้ระบบราชการก้าวหน้าทันสมัย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง สอดคล้องกับการปฏิรูปการเมืองและการปกครอง ประเทศไทยได้ปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและปรับปรุงกระทรวงทบวง กรมครั้งใหญ่ แล้วเสร็จประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ทำให้มีกระทรวงเพิ่มขึ้นตามการจัดภารกิจและกลุ่มงานใหม่เป็น 20 กระทรวง มีการนำระบบการบริหารแบบบูรณาการ (C.E.O) มาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ มีการปรับระบบงบประมาณเป็นแบบเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Result Based Budget)

การปฏิรูปทั้งสามเรื่อง เกิดขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกันและเป็นกระบวนการที่มีกฎหมายรองรับในระดับที่เป็นพระราชบัญญัติ (Act of Parliament) ซึ่งเป็นความรับผิดชอบดำเนินการร่วมกันทั้งฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ จึงถือได้ว่าเป็น **“วาระแห่งชาติ”** ที่เกิดขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ทศวรรษนี้จึงเป็น **“ทศวรรษแห่งการปฏิรูป”** ของประเทศไทยอย่างแท้จริง

2. การปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนา (Education Reform for Development)

ในระยะที่ผ่านมา ปัญหาการศึกษาที่สั่งสมมาเป็นปัญหาด้านปริมาณ (Quantitative) ด้านคุณภาพ (Qualitative) ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และด้านประสิทธิผล (Effectiveness)

ด้านปริมาณ เป็นเรื่องของการเข้าถึง การขาดโอกาสและความไม่เสมอภาคระหว่างคนรวย คนจน คนในเมือง คนในชนบท คนปกติ คนพิการ และกลุ่มด้อยโอกาสอื่นๆ เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา คือ การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน (Life long Education for All)

ด้านคุณภาพ เป็นเรื่องของหลักสูตร การเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องมีการปฏิรูป โดยการปรับการเรียนการสอนให้หลักสูตรมีดุลยภาพระหว่างภูมิปัญญาสากล ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้รู้จักคิด รู้จักค้นคว้า แก้ปัญหาได้ มีทักษะการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีใช้เรียนท่องจำแบบนกแก้วนกขุนทอง คิดไม่ได้และ

ทำไม่เป็น รวมทั้งจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกเพื่อเป็นหลักประกันว่าไม่ว่าจะเข้าเรียนที่ใดก็ตาม คุณภาพของโรงเรียนจะได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

ด้านประสิทธิภาพ เป็นเรื่องของการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่มุ่งผลให้เกิดแก่ผู้เรียน การปฏิรูปจึงเน้นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การกระจายอำนาจการบริหารจัดการและการบริหารโดยใช้การบริหารฐานโรงเรียน (School Based management) และการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

ด้านประสิทธิผล ปัญหาที่พบคือ ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาต่ำ การจัดการศึกษามีประสิทธิผลต่ำ เมื่อเทียบกับการลงทุน เป็นปัญหาของความประหยัดและความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณ การปฏิรูปจึงเน้นวิธีการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนตัวผู้เรียน (Demand Side) มากกว่าผู้จัด (Supply Side) การเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจให้เกิดการบริหารแบบเบ็ดเสร็จในระดับสถานศึกษา และระบบบัญชีพึงรับพึงจ่ายที่เป็นมาตรฐาน คุณภาพและประสิทธิภาพการสอนของครูและการบริหารจัดการของผู้บริหารแบบมืออาชีพ เป็นปัจจัยสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา

การแก้ปัญหารากเหตุการศึกษาไทย โดยการปฏิรูปการศึกษา มีจุดมุ่งหมายสำคัญมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้เป็นปัจจัยนำของการพัฒนา : พึ่งตนเองได้ พัฒนาได้และแข่งขันได้ และสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้เป็นฐานของการพัฒนา (Knowledge Based Development)

การปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาถือว่าการศึกษาที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ พันธกิจของการศึกษา จึงต้องเน้น

1. กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญอกงามของบุคคลและสังคม
2. การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการและการสร้างองค์ความรู้ เพื่อเป็นฐาน

ของการพัฒนา

ใน **ด้านการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนไทย** การปฏิรูปการศึกษามุ่งยกระดับการศึกษาของประชาชน โดย

1. ขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี
2. ให้สิทธิเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพไม่น้อยกว่า 12 ปี

โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

3. เติมปัญญาให้สังคม ฝึกอบรมวิชาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต
4. ปฏิรูปการเรียนรู้และประกันคุณภาพการศึกษา

ใน **ด้านการพัฒนากำลังคน (Human Resource Development)** เพื่อให้มีแรงงานความรู้ (knowledge Workers) ที่เพียงพอและมีคุณภาพได้มาตรฐาน โดย

1. ปฏิรูปการอาชีวศึกษา

2. ปฏิรูปการอุดมศึกษา

ใน **ด้านการวิจัยและพัฒนา** (Research and Development) เพื่อการเสริมสร้างความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดย

1. เพิ่มความสนับสนุนและความเข้มแข็งแก่มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยภาครัฐ และการวิจัย ภาคเอกชน

2. ระดมทรัพยากรและการลงทุนการวิจัยและพัฒนาโดยรัฐให้แรงจูงใจด้านภาษี และการสนับสนุนอื่น

3. ยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย

อุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การสร้างขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศมากที่สุด ทั้งในด้านการผลิตและพัฒนาแรงงานความรู้ การวิจัย และพัฒนาการ สร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่จะช่วยให้ประเทศไทยพึ่งตนเองได้และแข่งขันกับนานาชาติได้ใน ยุคสังคมฐานความรู้ (Knowledge Based Society) การปฏิรูปอุดมศึกษาจึงได้กำหนดเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ไว้ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย 4 เป้าหมาย

1.1 เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนและนำสังคมไทยสู่สังคม เศรษฐกิจฐานความรู้ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลักดันประเทศไทยให้เป็นสังคมนวัตกรรมที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ

1.2 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นขุมกำลังทางวิชาการ ในการสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่ชุมชนในระดับเศรษฐกิจฐานราก มุ่งยกระดับความรู้ของชุมชน โดยการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้กระบวนการวิจัยทั้งการวิจัยพื้นฐาน วิจัยประยุกต์ และวิจัยเชิงนโยบายที่สามารถนำผลมาใช้ในการพัฒนาการผลิตระดับชุมชน พัฒนา เชิงธุรกิจและระบบการจัดการภาครัฐ รวมทั้งการวางรากฐานเพื่อการพัฒนาในระยะยาวในการสร้าง นวัตกรรมจากภูมิปัญญาไทย

1.3 เพื่อผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และแนวโน้มการพัฒนา ประเทศ โดยเฉพาะในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และยกระดับขีดความรู้ของประชากรไทย ให้มีคุณสมบัติพื้นฐานในการเป็นประชากรโลก (Global Citizen)

1.4 เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสถาบันอุดมศึกษาให้สถาบันสามารถ ดำเนินภารกิจได้โดยคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขณะ

เดียวกันต้องมีความรับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถาบัน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ

2. ยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย 6 ยุทธศาสตร์

2.1 การปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารจัดการอุดมศึกษา

เพื่อให้การบริหารจัดการอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษา มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ มีเสรีภาพทางวิชาการ สามารถดำเนินการกิจการตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก โดยรัฐกำกับเชิงนโยบาย แผน และคุณภาพมาตรฐาน โดยมีมาตรการดังนี้

ระดับประเทศ

(1) รัฐกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนอุดมศึกษาของประเทศที่ชัดเจนทั้งในด้านความต้องการกำลังคน การวิจัย และบริการวิชาการ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศ โดยอาศัยฐานความรู้จากการศึกษา วิเคราะห์วิจัยเชิงนโยบาย

(2) ให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ โดยให้สถาบันระดับปริญญาที่มีความพร้อมพัฒนาเป็นสถาบันของรัฐในกำกับ เพื่อสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี เข้ามาเป็นอาจารย์ และนักวิจัย ส่วนสถาบันเฉพาะทางควรให้เป็นส่วนราชการตามนโยบายของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้มีความคล่องตัวตามหลักการอุดมศึกษา

(3) รัฐกำกับการทำงานของสถาบันอุดมศึกษาในเชิงนโยบายและคุณภาพมาตรฐาน โดยใช้กลไกการจัดสรรงบประมาณเครื่องมือในการกำกับ และติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของสถาบัน ในลักษณะตรวจสอบภายหลัง (post audit) รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมายและแผนพัฒนาของประเทศ

(4) จัดระบบย่อยโดยจัดกลุ่มหรือเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาทั้งเครือข่าย แนวตั้งที่ประกอบด้วยกลุ่มสถาบันที่มีระดับการพัฒนาและบทบาทหน้าที่ที่ต่างกัน และเครือข่ายแนวราบที่จะประสานการดำเนินการกิจการระหว่างสถาบันหรือกลุ่มสถาบัน รวมทั้งจำแนกประเภทสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามบทบาทที่เป็นจุดเน้นของแต่ละสถาบัน โดยให้มีการพัฒนาสถาบันที่มีศักยภาพความพร้อมจำนวนหนึ่ง เพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในมาตรฐานระดับโลก (World Class University)

ระดับสถาบัน

(5) สถาบันอุดมศึกษาปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ ที่เน้นบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินภารกิจ จัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินงาน ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบาย และแผนการพัฒนาประเทศ

(6) พัฒนาระบบบริหารจัดการภายในสถาบัน ให้มีความคล่องตัวเป็นระบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

(7) พัฒนาระบบการสรรหาเพื่อให้ได้ผู้บริหารที่ดี และมีความเป็นผู้นำโดยไม่ใช้การเลือกตั้ง และปรับบทบาทสภาสถาบันให้เป็นผู้รับผิดชอบและกำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ

(8) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งภายในสถาบันและร่วมกันระหว่างสถาบันในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันทั้งของรัฐและเอกชน และกับภาคธุรกิจเอกชนตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

2.2 การปฏิรูปการเงินอุดมศึกษา

เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นกลไกในการกำกับการดำเนินภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยมีมาตรการปฏิรูปการเงินเพื่ออุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

(1) ให้มีองค์กรทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณให้สถาบันอุดมศึกษา เป็นองค์กรที่มีความอิสระและมีความคล่องตัว ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ

(2) ปรับระบบการจัดสรรงบประมาณจากที่เน้น Supply - Side Financing เป็น Demand - Side Financing

(3) ปรับให้ผู้เรียนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายอุดมศึกษาอย่างเหมาะสม และเป็นธรรม โดยปรับระบบกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เป็นอยู่ในระบบปัจจุบัน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือพัฒนาระบบเครดิตเงินยืมระหว่างเรียน (Income Contingent Loan : ICL) และมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ

(4) จัดสรรงบประมาณลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปแก่สถาบันอุดมศึกษา โดยพิจารณาตามพันธกิจที่แตกต่างตามกลุ่มสถาบัน ผลผลิต และต้นทุนการผลิต ยึดหลักงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน (Performance - Based Budgeting : PBB) และใช้วิธีทำความตกลง/ทำสัญญากับสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินภารกิจ ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยรัฐมีระบบตรวจสอบภายหลัง (Post Audit)

(5) ลดงบประมาณของรัฐที่จัดสรรเพื่อการลงทุน สิ่งก่อสร้างที่เกินความจำเป็น แต่ให้ผันงบประมาณส่วนนี้เป็นงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป เพื่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

(6) พัฒนาระบบบัญชีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้เป็นมาตรฐานและระบบเดียวกัน เป็นระบบบัญชีเงินคงค้าง (Accrual Basis) ในรูปแบบกองทุน แผนงานและหน่วยงาน และจัดทำรายงานการเงินที่เป็นรูปแบบเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการเปรียบเทียบ

(7) สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยมีกลไกส่งเสริม และให้สมทบเงินรายได้ของสถาบันที่ระดมได้กับงบประมาณแผ่นดิน เพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพ

2.3 การผลิตกำลังคน และกระจายโอกาสอุดมศึกษา

เพื่อขยายปริมาณการผลิตกำลังคน โดยเฉพาะสาขาที่ขาดแคลนและการกระจายโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษาแก่ประชาชนตามความรู้ ความสามารถอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยเฉพาะแก่กลุ่มประชากรผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเปิดโอกาสการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีมาตรการ ดังนี้

(1) รัฐสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะสถาบันจำกัดรับของรัฐและสถาบันของเอกชนบางแห่งที่มีความพร้อม ผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน และจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีของประเทศ โดยเฉพาะกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสาขาดังกล่าว และสนับสนุนให้ผู้มีความสามารถพิเศษด้านนี้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและต่อเนื่องตลอดจนการสร้างศาสตร์ใหม่ที่จำเป็นสำหรับอนาคตของประเทศ

(2) พัฒนารูปแบบการจัดอุดมศึกษาให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน และเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถเทียบโอนหน่วยกิต ผลการศึกษา หรือลงทะเบียนข้ามสถาบัน

(3) การเปิดหลักสูตรทั้งภาคปกติและภาคอื่น ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสนองตอบการเรียนรู้ตามอัธยาศัย รวมทั้งการพัฒนาการทำงาน ควรให้เป็นไปตามกลไกของตลาดและความต้องการของสังคม ประชาชน โดยรัฐมีมาตรการกำกับ ดูแลด้านคุณภาพมาตรฐาน

(4) ปรับระบบการรับเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ให้เป็นระบบการรับเข้า (Admissions) ตามความรู้ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนให้กระจายโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยเฉพาะผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และมีภูมิลาเนาห่างไกลโดยรับมีระบบ/กลไกเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีความสามารถพิเศษ

(5) ไม่สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐขึ้นใหม่ ในลักษณะการก่อสร้างอาคารสถานที่ที่ต้องใช้งบประมาณลงทุนจำนวนมาก แต่ให้พัฒนาสถาบันที่มีอยู่เดิมให้มี

ศักยภาพสูงขึ้น หรือใช้วิธีหลอมรวม หรือระดมทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรอาคารสถานที่ที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

(6) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2.4 การปฏิรูปการเรียนการสอนและการวิจัย

เพื่อให้อุดมศึกษาเป็นกลไกในการผลิตกำลังคน และสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของประเทศในการแข่งขันกับนานาประเทศ เพิ่มศักยภาพการพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ สามารถตอบสนองและชี้นำการพัฒนาสังคม ชุมชนและ ท้องถิ่น โดยมีมาตรการ ดังนี้

(1) รัฐจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการจัดโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการ ตลอดจนการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามบทบาทที่เป็นจุดเน้น เอื้อต่อการสร้างบัณฑิตอัจฉริยะ สร้างงานวิจัยและงานวิชาการที่มีคุณภาพ

(2) พัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล ให้สามารถเป็นกลไกในการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสถาบัน สังคมและประเทศ

(3) สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างงานวิจัยพื้นฐาน และงานวิจัยประยุกต์ และเป็นศูนย์วิจัยเฉพาะทาง / ศูนย์เพื่อความเป็นเลิศ หรือศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา ในสาขาที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ เพื่อเป็นกลไกสร้างสรรค์งานวิจัย และพัฒนานักวิจัย รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานเครือข่ายการวิจัย การแลกเปลี่ยนร่วมมือช่วยเหลือในด้านการวิจัย ทั้งภายในและระหว่างสถาบัน และกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

(4) ให้มีหน่วยงานกลาง / กลไก ดูแลการบริหารงานวิจัยในภาพรวมของสถาบันเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักวิจัย ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารงานวิจัยของสถาบัน

(5) มีกลไก / ระบบที่สามารถดึงดูดผู้มีความรู้ ความสามารถและมีความสนใจการวิจัย ให้เข้ามาเป็นบุคลากรวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา และให้คงอยู่ในระบบ โดยสามารถก้าวหน้าได้ในสายงาน และมีกลไกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(6) ปฏิรูปการเรียนการสอน หลักสูตร ให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา สร้างสรรค์นวัตกรรม และใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนสามารถสร้างงาน ปรับตัวในโลกของงาน พึ่งพาตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อสังคม และเพื่อสร้างบัณฑิตอัจฉริยะในสาขาต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้นำประเทศ

(7) กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน (Benchmark) เพื่อเป็นตัวชี้วัดคุณภาพและความสำเร็จของทุกหลักสูตรทั้งภาคปกติและภาคอื่น ๆ รวมทั้งมาตรฐานการวิจัยอื่น และกำหนดหลักเกณฑ์

หรือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดระดับหรือจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ

2.5 การปฏิรูประบบการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา

(1) เร่งรัดให้มีระบบการพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร สนับสนุนวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของสถาบัน และมีระบบติดตาม ประเมินผล เพื่อส่งเสริมการพัฒนา

(2) พัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถเป็นกลไกในการสร้างอาจารย์ใหม่เข้าสู่ระบบ และให้มีระบบที่ดึงดูดคนเก่ง คนดี มีความสามารถและมีความสนใจให้เข้ามาเป็นอาจารย์

(3) สนับสนุนการสร้างระบบเครือข่ายอาจารย์และบุคลากรระหว่างสาขาวิชา สถาบันทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนทั้งในการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการดำเนินภารกิจต่าง ๆ แก่สังคม

(4) พัฒนาระบบการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้มีความหลากหลาย ตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และมีกลไกสนับสนุน ส่งเสริม ยกย่อง ผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรที่ทุ่มเท อุทิศตน

(5) กำหนดมาตรฐานสำหรับภาระงานประเภทต่าง ๆ ของอาจารย์และหลักเกณฑ์การเทียบโอนระหว่างภาระงานประเภทต่าง ๆ

2.6 การมีส่วนร่วมของเอกชนในการบริหาร และการจัดการอุดมศึกษา

เพื่อเป็นการสนับสนุนบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ธุรกิจ สถานประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างหลากหลาย โดยมีมาตรการ ดังนี้

(1) สนับสนุนให้ภาคเอกชนที่มีความพร้อมร่วมลงทุนจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดและสังคม โดยรัฐกำหนดสัดส่วนและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนระหว่างรัฐและเอกชน มีมาตรการส่งเสริม สนับสนุน และจูงใจ ได้แก่ มาตรการยกเว้นภาษี การสนับสนุนการพัฒนาคณาจารย์ ผู้บริหาร การจัดตั้งกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ การสนับสนุนวิชาการ เป็นต้น รวมทั้งให้มีการทบทวนนโยบายของรัฐ แก่ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค

(2) รัฐให้อิสระในการบริหารจัดการแก่ภาคเอกชนที่ร่วมจัดการศึกษา โดยมีระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานให้มีคุณภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกับรัฐ

(3) สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนดจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(4) สนับสนุนโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับหน่วยงานทั้งภาคธุรกิจ เอกชน สถานประกอบการ ชุมชน และท้องถิ่น ในการดำเนินภารกิจของสถาบัน รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา การบริจาคเงินและทรัพย์สินอื่นเพื่อการศึกษา โดยรัฐมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและจูงใจ

4. ผลกระทบการปฏิรูปอุดมศึกษาไทยต่อสังคมฐานความรู้

(Impact of Thai Higher Education Reform on Knowledge Based Society)

ในยุคสังคมฐานความรู้ ความรู้และแรงงานความรู้ (Knowledge and Knowledge Workers) เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาโดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่อาศัยการผลิตการแพร่กระจาย (Dissemination) และการใช้ความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนหลักให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาการเศรษฐกิจฐานความรู้ประกอบด้วย นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Innovation and Technological Change) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และสภาพแวดล้อมทางสังคมและธุรกิจ (Social and Business Environment) องค์ประกอบเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะต้องอาศัยสถาบันอุดมศึกษา การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ซึ่งเน้นบทบาทและพันธกิจขอสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาแรงงานความรู้ พัฒนางองค์ความรู้ สร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยและพัฒนา (R & D) ที่มีประสิทธิผลและการจัดการความรู้ (Management of Knowledge) ที่ครบวงจร ย่อมจะเอื้ออำนวยให้การเสริมสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมฐานความรู้เป็นจริงในอนาคตอันใกล้ การอุดมศึกษาไทยตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปจะช่วยให้อุทธศาสตร์ชาติด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ เพราะ “อุดมศึกษาสร้างคน สร้างความรู้สู่ความเป็นเลิศ”

สภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ในประเทศไทยและต่างประเทศ

การดำเนินงานในประเทศไทย

1. ความหมาย

เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงานทางทัศนศิลป์ และศิลปะการแสดง ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถทางกีฬา และความสามารถทางวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขาอย่างเป็นที่ประจักษ์ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่นที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์เดียวกัน (มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541)

2. นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

ในอดีตที่ผ่านมานับแต่ประเทศไทยเริ่มมีแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกเรื่อยมาจนถึงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) นั้น ปรากฏว่า มิได้กล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายผู้มีความสามารถพิเศษโดยตรง แต่เริ่มปรากฏเป็นนโยบายชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

1) แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้ระบุถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ไว้ในประเภทของการศึกษาพิเศษ ในหมวดที่ว่าด้วย “ระบบการศึกษา” และได้กำหนดแนวนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มนี้ไว้ว่า “จะสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาทั้งในรูปแบบและวิธีการที่จะเอื้อให้เด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษเหล่านี้ได้พัฒนาอัจฉริยภาพของตน”

2) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้มีการกำหนดไว้ในนโยบายด้านการกระจายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีมาตรการในการดำเนินงานที่สำคัญ คือ “ขยายและพัฒนาารูปแบบ” รวมทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถในด้านร่างกาย

สมองและจิตใจของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ และการกีฬา เป็นต้น แต่ไม่ปรากฏมาตรการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

3) แผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ (พ.ศ. 2541-2544) คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 ได้อนุมัติในหลักการของแผนพัฒนา ดังกล่าว ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเสนอ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา พร้อมทั้งให้ข้อสังเกตว่า ควรกำหนดมาตรการ เพื่อเป็นการกระจายโอกาสไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม และควรมีมาตรการที่จะ ทำให้การปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมอบหมาย ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการดังกล่าว

4) ร่างแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ในข้อ 3) คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในคราวประชุม ครั้งที่ 10/2541 วันที่ 7 ตุลาคม 2541 จึงได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการรับผิดชอบ 6 คณะ ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการในภาพรวมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน 5 ด้าน คือ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ภาษาไทย ดนตรี กีฬา ทักษะศิลป์ และศิลปะการแสดง

5) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้ กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งออก ตามความในรัฐธรรมนูญมาตรา 81 โดยได้มีการบัญญัติถึงสิทธิของผู้มีความสามารถพิเศษว่า จะต้องได้รับการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมไว้ในมาตรา 10 วรรคสี่ ในประเด็นของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่สนองตอบต่อเจตนารมณ์แห่งรัฐ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 43 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ

3.1 ศูนย์พัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษแห่งชาติ (National Center for Gifted and Talented) ซึ่งคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2546 มีมติจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรมทาชน 1 ใน 7 ที่อยู่ภายใต้สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ โดยทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกลไกในการ เสาะหาการพัฒนา และการใช้ความเชี่ยวชาญของผู้มีความสามารถพิเศษสาขาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

3.2 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา นอกจากการจัดทำแผนดังกล่าวข้างต้น ขณะนี้ได้ ดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ ในลักษณะเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป (school in school) ที่เน้นกระบวนการของ Gifted Education ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อให้ได้ต้นแบบและองค์ความรู้สำหรับ ส่งเสริมให้หน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ นำไปพัฒนากลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถสูงกว่าเกณฑ์ เฉลี่ย

ทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เรียนอยู่ในโรงเรียนทั่วไป ที่ผ่านมามีการดำเนินการนำร่องและขยายผลไปสู่ภูมิภาคมาเรื่อยๆ เพื่อจะรวบรวมผลจากงานวิจัยดังกล่าวมาจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษต่อไป

3.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (กลุ่มการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ) มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ และดำเนินงานเกี่ยวกับเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ

ที่ผ่านมามีการยกร่างคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ จัดตั้งงบประมาณ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินงาน นอกจากนี้ได้มีการจัดประชุมเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากรระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ รวมทั้งประสานงานและอำนวยความสะดวกให้สถานศึกษาในสังกัดที่ดำเนินการวิจัยและพัฒนานำร่องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) และนำรูปแบบ school in school ไปสร้างเครือข่ายใน 73 จังหวัด โดยนำไปบรรจุในแผนปฏิบัติของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

3.4 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาระบบสวัสดิการ บริการนักศึกษา การศึกษาของผู้มีความสามารถ พิเศษในสถาบันอุดมศึกษา

การดำเนินงานมี 2 โครงการหลัก คือ 1) โครงการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษให้มีวิสัยทัศน์ (The Best and the Brightest Project) โดยดำเนินการส่งเด็กที่มีความสามารถพิเศษไปศึกษาดูงานต่างประเทศดำเนินการไปแล้ว 2 รุ่น ๆ ละ 100 คน รวม 200 คน 2) โครงการ สนับสนุนการศึกษาเด็กอัจฉริยะเพื่อศึกษาในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ณ ต่างประเทศ เริ่มดำเนินการปี 2547 เป็นรุ่นแรก

3.5 สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการดำเนินโครงการสนับสนุนการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ และผู้มีความสามารถพิเศษ โดยจัดกิจกรรมการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

3.6 ศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการดำเนินงานโดยจัดตั้งศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก ภาควิชาการศึกษาพิเศษ ชมรมพัฒนาพรสวรรค์เด็ก และสมาคมพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก จะดำเนินงานด้านการวิจัยและพัฒนาการสร้างรูปแบบเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษร่วมกับโรงเรียนในเขตอุดมศึกษา โดยการสนับสนุนของ สกศ. และร่วมมือกับสภาการศึกษาไทยในการพัฒนาศูนย์ต้นแบบในการวัดแวว นอกจากนี้

ยังมีการจัดประชุมนานาชาติ 7th Asia-Pacific Conference on Giftedness โดยมีประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ เมื่อเดือนสิงหาคม 2545 ที่ผ่านมา

สำหรับภาควิชาการศึกษาพิเศษ ได้ดำเนินการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอก อบรมครูระยะสั้น ระยะยาว และหลักสูตรพิเศษ รวมทั้งจัดคลินิกสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

3.7 สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้ดำเนินงานส่งเสริมเด็กและเยาวชนไทยที่มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในรูปแบบ

1) โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีเป้าหมายที่จะค้นหาและคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ได้รับการพัฒนาความถนัดและอัจฉริยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ การดำเนินงานมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นแรก คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษจำนวน 100 คนต่อไป โดยให้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์/กิจกรรมพิเศษ (JSTP) จำนวน 3 ครั้งต่อรุ่น ขั้นที่สอง จะคัดเลือกผู้มีอัจฉริยภาพฯ จาก 100 คน เหลือ 10 คนต่อปี และอยู่ในโครงการระยะยาวจนถึงปริญญาเอก เพื่อรับทุนการศึกษาและวิจัยระยะยาว อบรมกิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์ และจัดหนักวิทยาศาสตร์ที่เลี้ยงประจำตัวเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ

2) จัดทำค่ายวิทยาศาสตร์ถาวร (Permanent Science Camp) เพื่อเป็นสถานที่ฝึกทักษะทางวิทยาศาสตร์ และพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ/อัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยค่ายจะดำเนินการตลอดปี และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเวียนกันเข้าไปศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมในค่าย

3) จัดโครงการเรียนล่วงหน้า (Advance Placement Program) ร่วมกับมูลนิธิบัณฑิตยสภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และสถาบันอุดมศึกษา 14 แห่งทั่วประเทศ โดยรวบรวมข้อมูลความรู้และแนวความคิดเกี่ยวกับระบบและวิธีการของ AP Program เพื่อนำมาพัฒนาเป็นระบบ AP Thai Program สำหรับประเทศไทย ส่วนในระดับมหาวิทยาลัย ขณะนี้มีการดำเนินงานนำร่องโครงการเรียนล่วงหน้า 2 แห่ง คือ

- มหาวิทยาลัยมหิดล เริ่มนำร่องโครงการเรียนล่วงหน้าในปีการศึกษา 2546 ร่วมกับโรงเรียนมหิตลวิทย์อนุสรณ์ ใน 2 รายวิชา คือ ฟิสิกส์ และคณิตศาสตร์ ในคณะวิทยาศาสตร์ โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 13 คน เดินทางมาเรียนร่วมกับนักศึกษาที่คณะวิทยาศาสตร์ และสะสมหน่วยกิตไว้ได้สำหรับในปี 2547 เปิดสอนใน 4 รายวิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยา แต่เปลี่ยนจากการให้นักเรียนมาเรียนร่วมกับนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยไปสู่การเปิดสอนรายวิชาที่มีหลักสูตรเทียบเท่ามหาวิทยาลัยขึ้นในโรงเรียน

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มนำร่องโครงการเรียนล่วงหน้าในปีการศึกษา 2547 โดยวางโครงการให้โรงเรียนในเครือข่ายเปิดสอนรายวิชา AP Program ใน 6 รายวิชา คือ

วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และภาษาอังกฤษ ชั้นที่โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และโรงเรียนสาธิตปทุมวัน

4. การจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษในปัจจุบัน

ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน การจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทยได้ดำเนินการใน 3 รูปแบบ คือ 1) จัดตั้งเป็นโรงเรียนเฉพาะทาง 2) การเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ และ 3) การสอนเสริมและจัดกิจกรรมพิเศษในโรงเรียน/หน่วยงานทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1) โรงเรียนเฉพาะทาง จะคัดเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เข้าเรียนและเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศเฉพาะด้านขณะนี้ มี 3 ด้าน คือ

- ด้านวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ (13 แห่ง) ได้แก่ โรงเรียนมหิตลวิธานุสรณ์ 1 แห่ง และโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย 12 แห่ง

- ด้านกีฬา (2 แห่ง) ได้แก่ โรงเรียนกีฬาของกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2 แห่ง

- ด้านดนตรี (2 แห่ง) ได้แก่ โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2) การเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดการศึกษาในโรงเรียนทั่วไปที่เน้นกระบวนการของ Gifted Education ในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยใช้รูปแบบการลดระยะเวลาเรียน การเพิ่มพูนประสบการณ์ การขยายประสบการณ์ และการใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแล การดำเนินงานลักษณะนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ทำการวิจัยนำร่องและขยายผลทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยม ศึกษาตอนปลาย รวม 34 แห่ง

อนึ่ง จากการประชุมปฏิบัติการระดมความคิดเพื่อกำหนดนโยบายและกรมการดำเนินงานพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษาของบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ ของกระทรวงศึกษาธิการที่ประชุมได้ขอให้ สกศ. จัดทำแผนขยายผล การเรียนร่วมเสนอกกระทรวง ศึกษาธิการต่อไป

3) การสอนเสริมและจัดกิจกรรม/โครงการพิเศษในโรงเรียน/หน่วยงานทั่วไป การดำเนินงานในลักษณะนี้เป็นการทำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงาน ดังเช่นตัวอย่างโครงการ พสวท., สควค., JSTP, เพชรยอดมงกุฎ, สอวน., โอลิมปิกวิชาการ ฯลฯ

การดำเนินงานในต่างประเทศ

ปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนเด็กและเยาวชนในชาติของตนที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมหรือประเทศที่ต้องการพัฒนาประเทศด้วยอัตราที่ก้าวกระโดด ซึ่งในเรื่องนี้บางประเทศถือว่าเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ไม่เปิดเผยสำหรับข้อมูลที่มีการเผยแพร่ในหลายประเทศ พบว่า มีการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติในระดับประเทศไว้อย่างชัดเจน มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร ทั้งในเรื่องการศึกษาและการประกอบอาชีพตามเป้าหมายของประเทศ รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นพิเศษให้และมีการจัดตั้งกองทุนสมทบจากแหล่งต่าง ๆ มีการเสาะแสวงหากลุ่มเด็กพิเศษเหล่านี้ตั้งแต่วัยเยาว์ ในโรงเรียนจะมีรูปแบบการเรียนการสอน หลักสูตร และมีโปรแกรมพิเศษมากมายให้เด็กได้เลือกเรียนตามความเหมาะสมกับความสามารถพิเศษของเด็กแต่ละคน ครูผู้สอนจะได้รับการอบรมเป็นพิเศษ ให้มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถที่จะสอนเด็กกลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดี ทุกประเทศดำเนินการพัฒนาเด็กเหล่านี้ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและโรงเรียน นอกจากนั้นในระดับประเทศและมลรัฐ จะมีองค์กรที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ ประสานการดำเนินงานให้คำปรึกษา แนะนำรวมถึงมีศูนย์หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่วิจัยและรวบรวมผลงานวิจัย เพื่อสะสมและเผยแพร่องค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง ในปัจจุบันมีองค์กรระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ คือ The World Council for Gifted and Talented Children เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อให้การสนับสนุนหน่วยงานของรับและเอกชนที่มีความประสงค์จะพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งเน้นการดำเนินงานในรูปแบบแลกเปลี่ยนและร่วมมือกันด้านวิชาการ โดยมีสมาชิกจากทั่วโลกประมาณร้อยกว่าประเทศ และมีองค์กรในระดับภูมิภาค ซึ่งรวมถึงเอเชียแปซิฟิก The Asia-Pacific Federation of The World Council for the Gifted and Talented Children (APF) ดำเนินการประสานงานและทำหน้าที่เช่นเดียวกับหน่วยงานแรก สำหรับสาระสำคัญของการดำเนินงานเรื่องนี้โดยสรุปของประเทศต่าง ๆ มีดังนี้

1) ประเทศแคนาดา

ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเน้นและให้ความสำคัญกับมิติด้านสติปัญญา (Intellectual Ability) เป็นพิเศษ รัฐบาลมีนโยบายการจัดการศึกษาด้านนี้ที่ชัดเจนการจัดบริการทางการศึกษาให้สิทธิกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ที่จะรับบริการในโรงเรียนทุกแห่ง แนวการจัดเน้นจัดในรูปแบบการเรียนร่วมกับเด็กปกติ การดำเนินการต้องได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและทางโรงเรียน แต่ถ้าชั้นเรียนปกติไม่เหมาะสม อาจจัดแยกเป็นชั้นเรียนพิเศษได้ การจัดเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางสังคมระดับสติปัญญาและความต้องการของตัวเด็กที่แตกต่างกัน ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานหรือองค์กร

ที่มีบทบาทโดยตรงกับเด็กกลุ่มนี้ มีการจัดโปรแกรมการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนการสอนร่วมกับเด็กปกติ การแยกชั้นเรียนหรือจัดโปรแกรมเรียนพิเศษที่แยกชั้นเรียนมักเริ่มในระดับ เกรด 3 (ประถมศึกษาปีที่ 3) ในกรณีที่เด็กมีความสามารถสูงมาก (Highly Gifted) อาจใช้แบบเรียนร่วมกับคนอื่นเฉพาะในบางเวลา หรือกำหนดให้ใช้แบบเรียนเฉพาะโดยตลอด แล้วแต่ความเหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละคนได้

2) ประเทศอังกฤษ

โดยภาพรวมแล้วยังไม่มีการกำหนดนโยบายในเรื่องนี้ที่ชัดเจนเหมือนหลาย ๆ ประเทศ ด้วยอิทธิพลของระบบการปกครอง แต่ในทางปฏิบัติอังกฤษมีหลักสูตรที่มีโครงสร้างที่ดีในการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อังกฤษมีโครงการพิเศษมากมาย รวมทั้งมีการเผยแพร่ เอกสาร ตำรา งานวิจัย และความเคลื่อนไหวอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นโอกาสที่เอื้อให้เด็กกลุ่มนี้ได้มีการพัฒนาและเรียนรู้มากขึ้น ในปี ค.ศ. 1987 ได้มีการจัดตั้งศูนย์ สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษหลังจากที่ได้ดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการมาเกือบ 10 ปี โดยทำหน้าที่ประสานงานและเป็นแหล่งรวบรวมงานวิจัยและสื่อ ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานและองค์กรที่จัด การศึกษาแก่เด็กกลุ่มนี้

3) ประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่จุดชนวนความสนใจของโลกในเรื่องนี้ และเป็นประเทศแรกที่ใช้คำว่า Gifted Education เป็นประเทศที่มีอิทธิพลทางความคิด และถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านนี้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1957 รัฐบาลสหรัฐฯ ให้ความสนใจและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง มีโครงสร้างนโยบายและกฎหมายที่ชัดเจนมากที่สุด นับได้ว่าเป็นประเทศที่ครองความเป็นหนึ่งในเรื่องการศึกษาของเด็กกลุ่มนี้ นโยบายการจัดการศึกษากำหนดให้มีการสร้างมาตรฐานหลักสูตรทั้งด้านเนื้อหาและภาคปฏิบัติที่ทำทนาย สร้างสรรค์โอกาสในการเรียนรู้ที่ทำทนายมากขึ้น ให้เติมศักยภาพที่เด็กมีอยู่ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียน ขยายโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น พัฒนาครูให้มีความสามารถ พัฒนาหลักสูตรที่ซับซ้อนและท้าทายเด็กให้เรียนรู้ได้ดี มีการช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษประเภทต่าง ๆ อย่างชัดเจน รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายและกฎหมาย เพื่อให้มลรัฐต่าง ๆ นำไปปฏิบัติ โดยมลรัฐจะเป็นผู้ระบุหรือกำหนดว่าเด็กมีความสามารถพิเศษในด้านใด เพื่อให้ได้รับสิทธิสนับสนุนด้านงบประมาณและกำหนดนโยบายการศึกษาของมลรัฐขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนนำไปปฏิบัติ มีโปรแกรมการศึกษามากมาย รวมทั้งโปรแกรมในระดับชาติสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ที่แตกต่างจากโปรแกรมที่มีอยู่ในระบบการศึกษาปกติ ตัวอย่างเช่น Advanced Placement Program หรือ AP Program ที่เป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่ง ซึ่งได้ริเริ่มมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1955 และได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วจนปัจจุบันในแต่ละปีจะมีเด็กนักเรียนเข้าร่วม

โครงการกว่าหนึ่งล้านคน โดยโปรแกรมพิเศษเหล่านี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อและแนวทางดำเนินการในลักษณะเดียวกัน คือ เด็กที่มีความสามารถพิเศษมีอยู่ในทุกกลุ่มชน ทุกระดับ ทุกสาขาวิชาชีพ ควรขยายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและให้การสนับสนุนสร้างโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ วิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ทั้งสถานการณ์และกับชีวิตจริง ใช้แบบทดสอบกับเด็กเท่าที่จำเป็น สนับสนุนเด็กกลุ่มนี้ทั้งในรูปชั้นเรียนปกติ ชั้นเรียนพิเศษ รวมถึงจัดให้โรงเรียนมีการสอนที่มีความยืดหยุ่นเพื่อให้เด็กได้เรียนอยู่ในกลุ่มที่มีความสนใจและความสามารถที่ใกล้เคียงกัน

4) ประเทศออสเตรเลีย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีลักษณะค่อนข้างก้าวหน้า มีรูปแบบการจัดในลักษณะกระจายอำนาจ แต่ยังคงขาดความหลากหลายของวิธีการจัด การดำเนินการกำหนดให้มืองค์กรกลางที่ไม่ใช่หน่วยราชการที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในเรื่องนี้ โดยตรงผลักดันให้เกิดความเคลื่อนไหวระดับชาติ ชื่อว่า Association for Gifted & Talented Children และการดำเนินงานในทางปฏิบัติ เช่น เรื่องหลักสูตรให้อิสระอยู่กับรัฐต่าง ๆ เด็กที่มีความสามารถพิเศษทุกคน จะมีหลักสูตรเฉพาะบุคคลที่ต่างจากเด็กอื่น ๆ โรงเรียนสามารถจัดให้มีการย่นระยะเวลาเรียนได้ตลอดทุกระดับชั้น มีการจำแนกประเภทความสามารถของเด็กอย่างชัดเจน ครูผู้สอนต้องได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ ผู้ปกครองและชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เด็กจะได้รับการแนะแนวและคำปรึกษาทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

5) ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในอดีตแม้ว่าสภาพทางเศรษฐกิจในภาพรวมของจีนจะต่ำกว่ามาตรฐานสากล แต่จีนก็ให้ความสำคัญกับคนที่มีความสามารถพิเศษอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในยุคใหม่ของจีน เริ่มเมื่อปี ค.ศ. 1978 โดยการริเริ่มของ University of Science & Technology of China ดำเนินการโดยจัดให้มีชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่อยู่ต่ำกว่า 15 ปี พร้อมกับทำวิจัยเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถเหนือปกติ โดยคุณาจารย์จากสถาบันต่าง ๆ มากกว่า 30 องค์กร (Research Group of Supernormal Children) ปัจจุบันมีนักวิจัยที่ทำงานให้กับสถาบันนี้ในทุกมณฑลทั่วประเทศประมาณ 8,000 - 10,000 คน และมีการดำเนินงานที่แผ่ขยายไปทั่วประเทศ เพื่อสำรวจหาเด็กที่มีแววความสามารถพิเศษ แม้ว่านโยบายด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในปัจจุบันของจีนจะยังไม่ได้ระบุไว้ชัดเจน แต่จีนก็มีการเน้นการคัดเลือก โดยการแข่งขันเพื่อค้นหาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ นอกจากนี้จีนยังมีความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมพิเศษหลังเลิกเรียน โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และการสร้างพลังเยาวชนเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความสามารถพิเศษอย่างหลากหลายทุกด้าน

6) ประเทศไต้หวัน

นับเป็นประเทศที่ให้ความสนใจกับการจัดการศึกษา สำหรับเด็กกลุ่มนี้มากประเทศหนึ่ง ไต้หวันเข้าไปเกี่ยวข้องและมีบทบาทกับวงการการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโลกอย่างใกล้ชิด มีการจัดประชุมระดับโลก การสร้างสายสัมพันธ์เครือข่าย จัดทำโครงการแลกเปลี่ยน กับมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงของโลก สร้างองค์ความรู้ และความสัมพันธ์ทางวิชาการการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในประเทศไต้หวันได้มีการพัฒนาและขยายวงกว้างออกไป โดยการดำเนินงานในรูปของแผนนำร่องต่าง ๆ มีนักเรียนพิเศษ โดยเฉพาะสาขาปัญญาเลิศเพิ่มขึ้นมาก อย่างรวดเร็วมีการทุ่มทุนงบประมาณในด้านนี้อย่างเต็มที่ มีแผนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เรียกว่า Gate Program การดำเนินการอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดหลักสูตรการอบรมครู และการทำวิจัย โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการปรับปรุงเนื้อหา หลักสูตรและพัฒนาโครงการ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น มีการพัฒนาครูในทุกระดับ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวในทุกรูปแบบ กำหนดให้โรงเรียนจัดรูปแบบการสอนที่หลากหลาย มีกิจกรรมพิเศษหรือให้มีการจัดชั้นเรียนพิเศษ มีการวิจัยด้านความสามารถให้โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ การจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเด็กจะได้รับการทดสอบและประเมินความสามารถเฉพาะทางของตน รูปแบบการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็นหลายระดับ โดยทั่วไปแล้วรัฐบาลกลางจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร โรงเรียนทำหน้าที่พัฒนา ประยุกต์และทำการทดลองในชั้นเรียน ด้วยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยและครูเฉพาะสาขา มีการประชุมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ

7) ประเทศฮ่องกง

แม้ว่าจะไม่ได้มีประกาศชัดเจนในเรื่องการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ในกฎหมายมาก่อน แต่ในทางปฏิบัติฮ่องกงได้มีการดำเนินการโดยเน้นความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถทางวิชาการมาอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษของฮ่องกงจะเน้นความสามารถทางวิชาการเป็นหลักโดยเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแนวทางการพัฒนาการศึกษาในด้านนี้ ฮ่องกงได้เร่งสนับสนุนงานวิจัย จัดทำโครงการนำร่อง จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ ฮ่องกงใช้ระบบที่จัดในโรงเรียนปกติ และจัดให้มีโครงการพิเศษที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการเป็นการเรียนร่วมกับกลุ่มเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยฝึกให้เด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีความสามารถต่างกันและไม่เห็นด้วยกับการจัดโรงเรียนแยกออกเฉพาะ กำหนดให้มีรูปแบบการจัดการศึกษาโดยการจัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถคล้ายกันแล้วจัดเวลาพิเศษให้ จัดทำหลักสูตรเร่งรัด (Acceleration) รวมถึงการเข้าโรงเรียนก่อนวัย ให้ข้ามชั้นเรียนหรือให้เรียนชั้นสูงในบางวิชาได้ ขยายหลักสูตรให้กว้างและลึกกว่าเด็กปกติ พัฒนาหลักสูตรพิเศษตามความสนใจและความถนัดของเด็ก

8) ประเทศสิงคโปร์

เป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษาเป็นอันดับหนึ่ง มีการพัฒนาคุณภาพและความเป็นเลิศทางการศึกษาอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษอย่างชัดเจน มีการดำเนินการและการติดตามอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องมาหลายปี จัดตั้งโครงการพิเศษชื่อ Gifted Education Branch ในปี 1983 ดำเนินการในรูปโครงการนำร่องในปี 1984 ปัจจุบันสามารถขยายผลไปได้มาก การจัดการศึกษาสิงคโปร์ได้ใช้วิธีการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) ฝึกการคิด การเป็นผู้นำฝึกการทำโครงการบูรณาการ มีการบวกรวมการดำเนินการแนะแนวและด้านจิตวิทยาที่ดี ปัจจุบันสิงคโปร์มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วขนขยายไปในทุกชั้นเรียนแทนการ “คัด” แล้ว “แยก” เป็นชั้นพิเศษเหมือนแต่ก่อน

9) ประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่เห็นความสำคัญของการนำบุคคลที่มีความสามารถพิเศษมาช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาหนึ่งในสามประการจึงได้กำหนดไว้ว่า “ต้องสรรหา ส่งเสริมและใช้ประโยชน์จากกลุ่มอัจฉริยะ เพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้า 4 ประการคือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปและวัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจ การผลิตและการจัดการชุมชน” โดยมุ่งเน้นอัจฉริยภาพทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสำคัญ เนื่องจากความรู้ที่กว้างขวางในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านอุตสาหกรรมและความทันสมัยของประเทศชาติ รัฐได้มีนโยบายระดับชาติในการให้การศึกษาระดับประถมศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ พร้อมทั้งจัดแข่งขันโอลิมปิกระดับชาติ เพื่อค้นหาและสนับสนุนเด็กนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมีชีววิทยา และคอมพิวเตอร์ รวมทั้งส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสเข้าแข่งขันในระดับนานาชาติ ประเทศเวียดนามจัดการแข่งขันระดับชาติขึ้นทุก ๆ ปีตั้งแต่ปี 2515 เป็นต้นมา และส่งเด็กนักเรียนเข้าแข่งขันระดับนานาชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ถึงปัจจุบัน ได้รับรางวัลจากการแข่งขันมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย

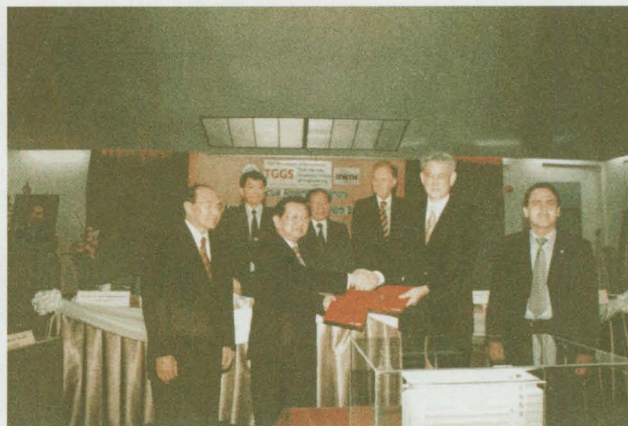

ประมวลภาพภารกิจผู้บริหาร

เรียนรู้และพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง

กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมี รศ.ภาวิศ ทองโรจน์ เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา และพลตำรวจตรี เอกชัย วารุณประภา เลขาธิการการเลือกตั้ง ร่วมลงนามในโครงการนิสิต นักศึกษากับการเรียนรู้และพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเมืองให้กับชุมชน เพื่อจะนำไปสู่การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม ณ กระทรวงศึกษาธิการ

ไทย-เยอรมัน ลงนามร่วมมือผลิตบัณฑิตศึกษาสาขาวิศวกรรม

รองศาสตราจารย์ ภาวิศ ทองโรจน์ เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ร่วมลงนามความร่วมมือทางวิชาการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์นานาชาติสิรินธร ไทย-เยอรมัน (TGGS) โดยสถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือกับมหาวิทยาลัยอาเค่น ประเทศเยอรมัน เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาลัทธิสุตร นานาชาติ ระดับชาติปริญญาโท และเอกด้านวิศวกรรมศาสตร์เชิงอุตสาหกรรม ณ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มอบโล่เกียรติคุณ “ด้านทุจริตคอร์รัปชัน”

นายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานในพิธีมอบโล่เกียรติคุณแก่นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ชนะการประกวดคำขวัญ ในโครงการนิสิตนักศึกษารวมใจรักดีต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชัน เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ณ กระทรวงศึกษาธิการ

บริการข่าวสารด้านการอุดมศึกษา

อนุสารอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เอกสารเผยแพร่รายเดือน นำเสนอข้อมูลและ

ความก้าวหน้าของการอุดมศึกษาไทย

จดหมายข่าวรายสัปดาห์

นำเสนอข่าวสารความเคลื่อนไหว ในแวดวงอุดมศึกษาไทย

ติดตามอ่านได้ที่ <http://www.mua.go.th/PRWEB/index.htm>

<http://www.mua.go.th>

เว็บไซต์เดิมของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านการอุดมศึกษา และเผยแพร่ภารกิจ/กิจกรรมของ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในสังกัดรวม 139 แห่ง แก่ประชาชนทั่วไป

อนุสารอุดมศึกษา

จัดทำโดย : ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กลุ่มสารนิเทศ สำนักอำนวยการ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 328 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กทม. 10400

โทรศัพท์ 0-2354-5603, 0-2354-5500 ต่อ 611 โทรสาร. 0-2354-5603

E-mail : mua_pr@mua.go.th